

C4040 Fyzikální chemie II Seminární cv. 12

Řešení k vybraným příkladům.

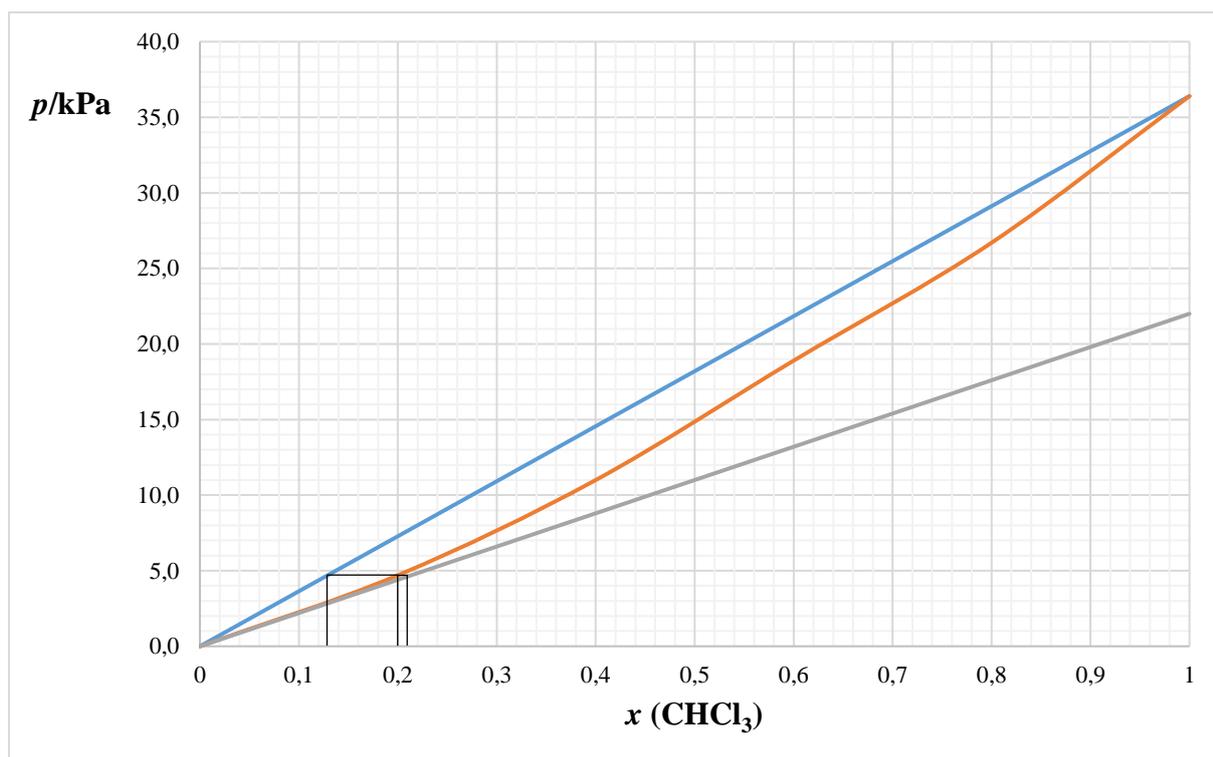
Příklad 1:

$$x_A = 0.36; x_B = 1 - 0.36 = 0.64$$

$$\text{Raoult: } p_A = x_A p_A^* = 23.16 \text{ torr}; p_B = x_B p_B^* = 56.32 \text{ torr}; p = p_A + p_B = 80.18 \text{ torr}$$

$$\text{Dalton: } p_A = y_A p \dots y_A = 0.296; y_B = 0.704$$

Příklad 2 + 3:

Př. 2) Situace, kdy se chloroform CHCl_3 chová jako rozpouštědlo (solvent) využíváme Raoultova zákona (resp. jeho odchylek).

Parciální tlaky, které bychom naměřili, kdyby se náš systém choval naprosto ideálně (Raoultovsky), by byly následující: $p_B = x_B p_B^*$ (B...chloroform); p_B^* je tenze nasycené páry pro čistou látku (kdyby tam byla sama), tj. 36.40 kPa. (v grafu se jedná o modrou přímku)

x (chloroform)	p (chloroform)/kPa
0.2	7.28
0.4	14.56
0.6	21.84
0.8	29.12
1.0	36.40

Naměřené hodnoty se ovšem od ideálních liší (v grafu se jedná o oranžovou křivku). Aktivita rozpouštědla představuje efektivní koncentraci rozpouštědla, tedy takovou koncentraci, kterou by chloroform měl, kdyby se systém choval podle Raoultova zákona. Platí: $a_B = p_B / p_B^*$. Aktivitní koeficienty pak vypočítáme podle $a_B = \gamma_B x_B$.

x (chloroform)	a (chloroform)	γ (chloroform)
0.2	0.129	0.645
0.4	0.302	0.755
0.6	0.519	0.865
0.8	0.734	0.918

Př. 3) Situace, kdy se chloroform CHCl_3 chová jako rozpuštěná látka využíváme Henryho zákona (resp. jeho odchylek).

Parciální tlaky, které bychom naměřili, kdyby se náš systém choval naprosto ideálně (podle Henryho zákona), by byly následující: $p_B = K x_B$ (B...chloroform); K je Henryho konstanta s hodnotou 22.0 kPa, která je směrnici přímky šedé.

x (chloroform)	p (chloroform)/kPa
0.2	4.4
0.4	8.8
0.6	13.2
0.8	17.6
1.0	22.0

Naměřené hodnoty se ovšem od ideálních liší (v grafu se jedná o oranžovou křivku). Aktivita rozpuštěné látky představuje efektivní koncentraci, tedy takovou koncentraci, kterou by chloroform měl, kdyby se systém choval podle Henryho zákona. Platí: $a_B = p_B / K$. Aktivitní koeficienty pak vypočítáme podle $a_B = \gamma_B x_B$.

x (chloroform)	a (chloroform)	γ (chloroform)
0.2	0.214	1.07
0.4	0.500	1.25
0.6	0.859	1.43
0.8	1.214	1.52

Henryho zákon tedy dobře platí pro malé koncentrace dané látky B (chloroformu). Pokud jej bude přebytek, Henryho zákon platit přestává a je třeba danou látku popsat Raoultovým zákonem.

Příklad 5:

Navazuje na 2 a 3.

Interakce jsou větší mezi molekulami chloroformu a acetonu, než mezi molekulami chloroformu navzájem. Jedná se o zápornou odchylku od Raoultova zákona. Azeotrop bude vřít při teplotě vyšší, bude se jednat o azeotrop s maximem.

Příklad 7:

molární zlomek ethanolu je roven 0.4 a teplota varu čistého ethanolu je 78.3°C.

$$\mu(l) = \mu^*(l) + RT \ln x_i$$

$$\mu(l) - \mu^*(l) = RT \ln x_i = -2677.50 \text{ J}$$

Příklad 13:

Za vztahu níže vypočteme limitní iontovou vodivost λ_0^- : ($76.3 \text{ S cm}^2 \text{ mol}^{-1}$)

$$u_- = \frac{\lambda_0^-}{F}$$

Dále platí vztah níže, ze kterého jsme schopni vypočítat rychlost chloridového aniontu. Dobu (čas) vypočteme z klasické fyziky $s = vt$. ($v_- = 1.58 \cdot 10^{-2} \text{ cm s}^{-1}$; $t = 2.5 \cdot 10^2 \text{ s}$)

$$u_- = \frac{v_-}{E}$$

Příklad 14:

Jaká je limitní molární vodivost KCl a ZnCl₂ při teplotě 25 °C, jestliže známe iontové pohyblivosti u pro K⁺ rovno $7.62 \cdot 10^{-8}$, pro Zn²⁺ $5.47 \cdot 10^{-8}$ a pro Cl⁻ rovno $7.91 \cdot 10^{-8} \text{ m}^2 \text{ s}^{-1} \text{ V}^{-1}$? [pro KCl $A_m^0 = 14.98 \text{ mS m}^2 \text{ mol}^{-1}$, pro ZnCl₂ $A_m^0 = 25.82 \text{ mS m}^2 \text{ mol}^{-1}$]

Řešení: Faradayova konstanta $F = 96485 \text{ C mol}^{-1}$, jednotku coulomb C lze vyjádřit jako [J V].

Vztah mezi limitní molární vodivostí a pohyblivostí lze vyjádřit $A_m^0 = (z_+ u_+ v_+ + z_- u_- v_-) F$, kde $v_+ = v_- = 1$ pro KCl a $v_+ = 1$, $v_- = 2$ pro ZnCl₂

Příklad 15:

Limitní iontová vodivost iontu K⁺ ve vodě při teplotě 25 °C je 73.5 a iontu SO₄²⁻ 160.0 S cm² mol⁻¹. Jaká je limitní molární vodivost K₂SO₄ při téže teplotě? [$A_m^0 = 307.0 \text{ S cm}^2 \text{ mol}^{-1}$]

Řešení: $\text{K}_2\text{SO}_4 \rightarrow 2 \text{K}^+ + \text{SO}_4^{2-}$, tedy v_+ (pro K⁺) = 2 a v_- (pro SO₄²⁻) = 1

Využijeme tzv. zákona nezávislého putování iontů $A_m^0 = v_+ \lambda_+ + v_- \lambda_-$, kde λ značí limitní iontové vodivosti pro daný ion.

Příklad 16-20:

Iontová síla se vypočte podle vztahu (v tomto případě bude mít iontová síla rozměr látkové koncentrace, případně molality) a molární koncentraci můžeme nahradit molalitou:

$$I = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k c_i z_i^2$$

Aby byla iontová síla bezrozměrná, je vhodné látkovou koncentraci (nebo molalitu) podělit standardní látkovou koncentrací (nebo molalitou), která je rovna 1 mol dm⁻³ (1 mol kg⁻¹)

$$I = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k \frac{c_i}{c^\circ} z_i^2$$

Z Debye-Hückelova zákona lze vypočítat střední aktivitní koeficient:

$$\log \gamma_{\pm} = -A |z_+ z_-| \sqrt{I}$$

kde A je pro vodné roztoky při teplotě 25 °C rovno 0.509.

Řešení:

Př. 16: $I = 3$

Př. 17: $I = 0.90$

Př. 18: pro KNO_3 : $m = 45.0$ g; pro $\text{Ba}(\text{NO}_3)_2$: $m = 38.8$ g

Př. 19: $I = 0.003$; $\gamma_{\pm} = 0.880$

Př. 20: $I = 0.125$; $\gamma_{\pm}(\text{NaCl}) = 0.880$; $\gamma_{\pm}(\text{Ca}(\text{NO}_3)_2) = 0.437$